

venster sluiten

Trouw.nl

Denk aan het milieu. Denk na voor je print!

Wat zie je als je luistert naar muziek?

Door: redactie

11-4-13 - 00:00

Vrienden stuurden me een boekje toe dat een cd bevatte. Op de cd stond een opname van Beethovens Diabelli-varianties, uitgevoerd door pianist Herman Rouw. Hij werd voorafgegaan door een essay van Niko Koers, die werkte in de stadsvernieuwing, onder meer in de Amsterdamse Pijp en de Bijlmermeer.

Dus we hebben Beethoven.

En we hebben de stad.

Zo stond het ook op het omslag: Beethoven & Stad. Met een tekening van Beethovens kamer in Wenen.

Ik wist ook niet wat het te betekenen had.

Wat moest een stadsvernieuwer met een pianowerk van Beethoven?

Ik las de eerste zin van Koers' essay. 'Er zijn mensen die kleuren zien als ze muziek horen. Ik zie ruimte als ik naar muziek luister, stadsfragmenten, kamers, Piranesi-achtige trappen en doorzichten.'

Ik moet bekennen, de essayist had me hier al te pakken.

Wat zien we als we muziek luisteren? Ik brak me het hoofd over die vraag, en vroeg me af of er niet vooral landschappen voor mijn geestesoog verschijnen, maar dat komt misschien door mijn provinciale achtergrond of door de Karelia Suite van Sibelius, waar ik eens een tijdje in ben weggezwijmeld.

Dat een stadsvernieuwer stadsfragmenten ziet, lijkt me plausibel, maar werkelijk getroffen werd ik door zijn notitie dat hij veertig jaar lang had geluisterd naar en nagedacht over dat ene pianowerk; Opus 120 - de Diabelli-varianties van Beethoven.

Op het gevaar af nog meer provincialisme op me te laden: ik kende ze niet. Maar zo gek was dat misschien niet; het werk, dat uit 32 varianties bestaat met een speelduur van ruim een uur, wordt vanwege zijn complexiteit zelden uitgevoerd. Het wordt gezien, schrijft Koers, als de Mount Everest voor pianisten.

Weerbarstige muziek; je moet je ervoor willen inspinnen. Maar geldt dat eigenlijk niet voor alle ervaring van het complexe en het schone? Dat je je inspant? Om zo beter te kunnen luisteren? Beter te kunnen lezen?

Koers volgde een route. Zou hij de muziek beter verstaan, dan zou hij ook de stad beter kunnen lezen, de complexiteit ervan en de gelaagdheid beter begrijpen. Hij verdiepte zich keer op keer in die variaties en trachtte ze te doorgronden. Over de vragen die de variaties oproepen is recent zelfs een toneelstuk geschreven, noteerde Koers, door Moisés Kaufman. Jane Fonda speelde er op Broadway in mee.

Het werd steeds fascinerender. Koers bezocht uitvoeringen van de variaties, uit de jaren zeventig door Maurizio Pollini, door Willem Brons eind jaren tachtig, door Alfred Brendel in 2001. Brendel noemde het werk the greatest of all pianoworks. En Koers vloog in 2003 naar Amerika om de musicoloog William Kinderman te spreken, die over de variaties een monografie schreef.

In zijn essay analyseert hij de variaties en komt tot prachtige inzichten, niet alleen over muziek, maar ook over stedenbouw en bouwkunst.

En nog mooier: hij en pianist Herman Rouw verzorgen morgen een avond in de Waalse Kerk in Amsterdam. Kom. En span u in.

De Persgroep Digital. Alle rechten voorbehouden.